

Zaak C-249/21

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

21 april 2021

Verwijzende rechter:

Amtsgericht Bottrop (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

24 maart 2021

Verzoekster:

Fuhrmann-2-GmbH

Verweerder:

B.

[OMISSIS] Amtsgericht Bottrop

Beschikking

In de zaak
Fuhrmann-2-GmbH tegen B.

heeft het Amtsgericht Bottrop (rechter in eerste aanleg, Duitsland)
op 24-03-2021

[OMISSIS]

als volgt beschikt:

I. De behandeling van de zaak wordt geschorst.

II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 8, lid 2, tweede alinea, van richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 85/577/EEG van de Raad en van richtlijn 97/7/EG van het

Europees Parlement en de Raad (PB L 304/64 van het Publicatieblad van de Europese Unie van 22 november 2011):

Moet artikel 8, lid 2, tweede alinea, van richtlijn 2011/83/EU aldus worden uitgelegd dat om te bepalen of een knop of een soortgelijke functie, waarvan de activering deel uitmaakt van een bestelproces in het kader van een op elektronische wijze gesloten overeenkomst op afstand, als bedoeld in de eerste alinea van deze bepaling, waarop niet de vermelding „bestelling met betalingsverplichting” is aangebracht, is voorzien van een „overeenkomstige ondubbelzinnige formulering” – in de zin van die bepaling – waaruit blijkt dat het plaatsen van de bestelling een verplichting inhoudt om de handelaar te betalen, uitsluitend dient te worden uitgegaan van de vermelding op de knop of een soortgelijke functie? **[Or. 2]**

Motivering:

I.

Verzoekster is eigenares van Hotel Goldener Anker te Krummhörn-Greetsiel (Duitsland). De hotelkamers worden onder meer verhuurd via de website van het bemiddelingsplatform van Booking.com.

[OMISSIS] [D]e volgende toedracht [is] onbetwist: Verweerder bezocht op 19 juli 2018 de website Booking.com en vulde zijn gewenste bestemming Krummhörn-Greetsiel in alsook de gewenste periode van 28 mei 2019 tot en met 2 juni 2019 en het gewenste aantal kamers (vier tweepersoonskamers). Daarna kreeg verweerder te zien welke kamers vrij waren. Onder de gevonden zoekresultaten waren ook de kamers in Hotel Goldener Anker van verzoekster. Toen verweerder vervolgens op dit hotel klikte, werden voor de geselecteerde periode de beschikbare kamers en andere informatie over de faciliteiten, de prijs, enz. van het Hotel Goldener Anker getoond. Verweerder koos vier tweepersoonskamers in dit hotel en klikte op „Ik reserveer”. Vervolgens vulde verweerder zijn persoonsgegevens en de namen van de andere gasten in. Verweerder klikte daarna op een knop waarop de woorden „Boeking afronden” waren vermeld.

Verweerder is op 28 mei 2019 niet in Hotel Goldener Anker verschenen.

Bij brief van 29 mei 2019 heeft verzoekster verweerder (in overeenstemming met haar algemene voorwaarden) de annuleringskosten ten bedrage van 2 240,00 EUR in rekening gebracht en hem gesommeerd dit bedrag binnen een termijn van vijf werkdagen te voldoen. Er volgde geen betaling.

Verzoekster stelt dat verweerder – via de bemiddeling door Booking.com – een overeenkomst voor de accommodatie in Hotel Goldener Anker met verzoekster heeft gesloten voor de reisperiode van 28 mei 2019 tot en met 2 juni 2019. In het bijzonder is zij van mening dat de vermelding „Boeking afronden”, die door Booking.com op de knop is aangebracht, voldoet aan de specifieke verplichtingen jegens de consument, en met name jegens verweerder, die op het gebied van de

elektronische handel voortvloeien uit § 312j, lid 3, tweede zin, juncto § 312j, lid 3, eerste zin, Bürgerliches Gesetzbuch (Duits Burgerlijk Wetboek, hierna: BGB).

Verzoekster vordert van verweerder met name betaling van annuleringskosten ten bedrage van 2 240,00 EUR wegens niet-verschijning. **[Or. 3]**

II.

1.

[OMISSIS] [Opmerkingen over de schorsing van de procedure] [OMISSIS]

2.

Of het rechtstreekse beroep slaagt, hangt af van het al dan niet bestaan van een overeenkomst tussen verzoekster en verweerder. In de onderhavige zaak wordt de overeenkomst op grond van § 312j, lid 4, BGB enkel geacht tot stand te zijn gekomen indien is voldaan aan de verplichtingen uit hoofde van § 312j, lid 3, [BGB]. In onderhavige zaak vond de „boeking” plaats via een knop met de vermelding „Boeking afronden”.

Volgens de bepalingen van § 312j, lid 4, BGB, waarmee artikel 8, lid 2, tweede alinea, derde zin, van richtlijn 2011/83/EU in Duits recht is omgezet, komt een overeenkomst op grond van § 312j, lid 2, BGB alleen tot stand, wanneer de handelaar voldoet aan zijn verplichting uit hoofde van § 312j, lid 3, BGB.

a) Aangezien partijen niet betwisten dat het gaat om een op elektronische wijze gesloten overeenkomst op afstand tussen een handelaar en een consument, valt de totstandkoming van de in het geding zijnde overeenkomst binnen de werkingssfeer van § 312j, lid 2, BGB en artikel 8 van richtlijn 2011/83/EU.

b) Partijen zijn het echter oneens over de vraag of in onderhavige zaak is voldaan aan de verplichtingen uit hoofde van § 312j, lid 3, BGB, waarmee artikel 8, lid 2, tweede alinea, tweede zin, van richtlijn 2011/83/EU in Duits recht is omgezet. Hierin is bepaald dat het bestelproces door de handelaar dusdanig moet worden ingericht dat de consument bij het plaatsen van zijn bestelling uitdrukkelijk erkent dat de bestelling een betalingsverplichting inhoudt (§ 312j, lid 3, eerste zin, BGB). Aan deze verplichting wordt volgens § 312j, lid 3, tweede zin, BGB bij de bestelling via een knop echter alleen voldaan, wanneer op deze knop, goed leesbaar, alleen de vermelding „bestelling met betalingsverplichting”, of een overeenkomstige ondubbelzinnige formulering, is aangebracht.

In de literatuur wordt – in verband met § 312j, lid 3, tweede zin, BGB – verschillend beoordeeld of de vermelding op een knop van de woorden „Boeking bevestigen”, dat wil zeggen van een formulering die vergelijkbaar is met de vermelding in onderhavige zaak, **[Or. 4]** aan de eisen van de wet voldoet. Terwijl de vermelding „Boeking bevestigen” volgens *Schirnbacher* [OMISSIS] een

overeenkomstige ondubbelzinnige formulering is, spreekt *Wendehorst* [OMISSIS] dit tegen.

Het *Landgericht Berlin* volgt in een door verzoekster in deze zaak ingediende – niet gepubliceerde – beslissing (arrest van 31 oktober 2019, zaaknummer 16 0 284/17) de opvatting van *Schirnbacher* en voert als voornaamste reden aan dat de vermelding op de knop moet worden beoordeeld „met inaanmerkingneming van alle omstandigheden, met name de structurering van de rest van het bestelproces, respectievelijk met het oog op de vaststelling van de aard van de te sluiten overeenkomst”.

Volgens de verwijzende rechter kan alleen rekening worden gehouden met alle omstandigheden, indien dit in overeenstemming zou zijn met artikel 8, lid 2, van richtlijn 2011/83/EU.

Gezien de bewoording van de richtlijn heeft de rechter in dit verband ernstige twijfels. Volgens artikel 8, lid 2, tweede alinea, tweede zin, van richtlijn 2011/83/EU dient op een knop of overeenkomstige functie een vermelding te worden aangebracht „waaruit blijkt dat het plaatsen van de bestelling een verplichting inhoudt om de handelaar te betalen”. Derhalve moet naar mening van de verwijzende rechter uit de vermelding op de knop zelf blijken dat er door het aanklikken ervan een juridisch bindende betalingsverplichting voor de consument ontstaat, ook wanneer dit in § 312j, lid 3, tweede zin, BGB, waarmee artikel 8, lid 2, tweede alinea, tweede zin, van richtlijn 2011/83/EU in Duits recht is omgezet, niet ondubbelzinnig is geformuleerd.

Door middel van een prejudiciële beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie moet worden vastgesteld of en in hoeverre bij de bepaling of de vermelding voldoende duidelijk is om een vordering tot betaling tegen de consument te rechtvaardigen, ook rekening mag worden gehouden met de bijkomende omstandigheden van een bestel- of boekingsproces.

Deze vraag is voor het onderhavige geding van doorslaggevend belang.

Voor zover ook uit andere omstandigheden dan de eigenlijke knop – bijvoorbeeld uit omstandigheden van het bestelproces vóór het aanklikken van de knop – zou kunnen worden afgeleid dat de vermelding ondubbelzinnig is, zou de verwijzende rechter, gelet op de redenering van het *Landgericht Berlin*, tot de conclusie kunnen komen dat uit de algemene omstandigheden van het bestelproces kan worden afgeleid dat er voor de van [Or. 5] verzoekster verlangde prestatie een betalingsverplichting bestaat, omdat een gemiddelde consument, gezien de in de eerdere bestelstappen vermelde prijzen, niet redelijkerwijs kan verwachten kosteloos een bindende „boeking” van een hotelkamer te kunnen verrichten. In dat geval zou ervan kunnen worden uitgegaan dat aan de verplichting op grond van § 312j, lid 3, tweede zin, BGB wordt voldaan, zodat ondanks de bepaling in § 312j, lid 4, BGB rechtsgeldig een betalingsverplichting voor verweerder zou zijn ontstaan.

Voor zover echter geen rekening mag worden gehouden met andere omstandigheden dan de knop, en reeds uit de vermelding op de knop direct moet blijken dat de aangegane dienstverleningsverhouding gepaard gaat met een betalingsverplichting, neigt de rechter meer naar het in de literatuur door *Wendehorst* verdedigde standpunt, aangezien uit de in onderhavige zaak gebruikte vermelding op de knop van de woorden „Boeking afronden” niet voldoende duidelijk blijkt dat de consument door het aanklikken van die knop rechtstreeks een bindende verklaring afgeeft voor het sluiten van een overeenkomst met een betalingsverplichting. Volgens de verwijzende rechter omvat het begrip „boeking” in het gewone spraakgebruik immers niet noodzakelijkerwijs het aangaan van een betalingsverplichting, maar wordt het ook vaak gebruikt als synoniem voor een gratis bestelling vooraf of een reservering. Dientengevolge zou ervan kunnen worden uitgegaan dat niet aan de verplichting in de zin van § 312j, lid 3, tweede zin, BGB is voldaan, zodat een betalingsverplichting voor verweerder op grond van § 312j, lid 4, BGB niet gerechtvaardigd zou zijn.

[OMISSIS]

WERKDOCUMENT